

Milé sestry, milí bratři,

první dnešní čtení je z první kapitoly Skutků. Je to biblické svědectví – s vynecháním tří veršů týkajících se Jidášovy zoufalé sebevraždy – o volbě Jidášova nástupce do sboru dvanácti apoštolů, o volbě apoštola Matěje (zrovna v pátek jsme oslavili jeho svátek a četli tak to samé biblické čtení). Je to událost, která se stala mezi nanebevstoupením Pána Ježíše a Letnicemi, v oněch dnech čekání na «pomoc z výsosti»; proto ji také bohoslužba slova rozevírá před námi právě dnes.

Matěj je nejprve vybrán spolu s Barsabášem ze všech těch, kteří – podobně jako Dvanáct – byli svědky Kristova veřejného působení a jeho zjevení jako Zmrtvýchvstalého. Oba dva tak museli patřit k širšímu okruhu Ježíšových učedníků. Posvátný los padne na Matěje, aby právě on zaujal místo uprázdněné Jidášem. Není to Matěj sám, který by si o něco takového řekl, nýbrž je to sám Pán, který na něj losem ukázal. Apoštol Petr jeho volbu uvidí dokonce předobrazenu ve starozákonním žalmu, který cituje. Matěj svou volbu přijímá, stává se náhradníkem za Jidáše a je přidružen k dvanácti apoštolům.

Přijetím své role náhradníka, toho, kdo zpočátku nebyl vybrán, ale byl k Božímu apoštolskému dílu zavolán až dodatečně, se stal Matěj krásným ztělesněním skutečnosti, že v apoštolské službě nejde primárně o jejího vykonavatele, ale o službu samotnou; o Pána Ježíše působícího skrze ni. Proto nevádí, když je k ní nyní vybrán „jen“ jako náhradník, dodatečně.

Celá událost – mimo mnoha jiného – je tak výzvou ke zpytování svědomí nejprve pro všechny, kterým – nehodným a slabým – je svěřena Kristova apoštolská služba. Všichni, jichž se to týká, by si s pohledem na Matěje měli připomenout, že nejde primárně o ně, ale nejprve a především o Krista, kterého svou službou, zejména tou svátostnou, zprostředkovávají, mají zprostředkovávat

Něco takového ale neplatí zdaleka jen o kněžské, biskupské či jáhenské službě. Něco podobného platí o jakékoli službě dobra, ke které je člověk vybrán a vylosován; jde primárně o dobro jako takové, jež je vždy nějakou přítomností Boha, Krista. V případě jakéhokoli dobra tak nejde tolik o to, kdo konkrétně příslušné dobro koná, ale daleko více o dobro jako takové.

Proto Matějův příklad by měl oslovit nás všechny, protože my všichni – jako lidé a křesťané – jsme Bohem povolání a vylosování ke konání dobra. Přijmeme-li toto oslovení za své, máme větší naději, že budeme ochotni dobro s radostí vykonat vždy, i jako náhradníci, i jako záskok, i třeba dodatečně. I bez odezvy, i bez toho, abychom byli při jeho konání viděni a za jeho vykonání chváleni či odměněni; prostě z lásky.

Kéž by se proto nám všem Matěj, svatý náhradník, stal vzorem a patronem. Navíc když etymologie jeho jména je tak hezká; volně (z hebrejštiny) přeloženo znamená totiž něco jako „Dar Boží“. Kéž bychom se nezištným konáním dobra za všech okolností stávali darem Božím pro své okolí, pro svou dobu a částku světa, do nichž jsme vrženi...

Druhé čtení je z Prvního listu Janova, z listu, který ze všech novozákonních spisů snad nejvýrazněji rozvíjí základní teologická témata jako: Bůh je láska, Syn jakožto Slovo je vyslovením se této lásky, díky němu se i my, kterým byl dán jeho Duch, máme navzájem milovat. A to s odůvodněním: «Boha nikdo nikdy nespátril. Když se milujeme navzájem, Bůh zůstává v nás a jeho láska je v nás přivedena k dokonalosti».

Milovat druhého ve své podstatě neznamená přeci nic jiného než mu přát a prokazovat dobro za všech okolností. Tak totiž – v míře nekonečné – miluje Bůh. A pokud je v nás aspoň něco z takovéto lásky, je v nás něco ze samotného Boha a docházíme cíle, smyslu své lidské přirozenosti, její «dokonalosti». Kéž by tomu tak aspoň nepatrně bylo...

Evangelijní úryvek podle Janova sepsání je z Ježíšovy takzvané Velekněžské modlitby, závěrečné části Řeči na rozloučenou, pronesené po poslední večeři; Boží Syn prosí Otce o posvěcení svých učedníků jakož i všech svých dalších následovníků a následovnic. Tři jeho prosby dnes slyšíme: O zachování učedníků v Otcově jménu, o jejich zachránění od Zlého uprostřed světa a o jejich posvěcení v pravdě. A jsou to zejména dva momenty těchto tří proseb, které asi vynikají: Že Kristovi následovníci mají být jedno jako Syn s Otcem (což pak zazní ještě výrazněji v závěru Velekněžské modlitby) a že Kristus své následovníky nechává ve světě.

Skutečná jednota mezi lidmi na všech úrovních lidského společenství může nastat jen tehdy, je-li mezi lidmi vzájemná a opravdová láska, přání a činění dobra všem. Taková láska není nepodobná lásce Boží, lásce mezi osobami Trojice, jež je vzájemným dáváním sebe a sdílením Božské přirozenosti. A jako na lásce spočívá Božská jednota Trojice, tak na lásce musí spočívat i jednota mezi lidmi, skutečný mír, který je tak něčím mnohem větším než jen klidem zbraní.

I proto Pán Ježíš své učedníky zanechal ve světě, aby milovali druhé, proto je zde celý evangelijní apel neodporovat zlu zlem, nýbrž dobrem. Proto jsme k dobru za všech okolností – tedy k opravdové lásce – povolání a vylosování všichni. Odpor zlu zlem vždy docílí nanejvýš jen klidu zbraní. Odpor zlu dobrem nastoluje, může nastolit skutečný mír, i když třeba jen v malém, mezi několika lidmi, v mikrosvětě. Ale v moci nás obyčejných lidí není zpravidla nic jiného než nejbližší kousek světa. A ostatně i skutečně velkými postavami větších světových dějin jsou nakonec jenom ti, kteří se snažili o dobro...

Všechna tři čtení jsou vlastně zase o tom samém, o jediném podstatném, známém, ale pro naši slabost přesto stále hodném opakování: o lásce. Bůh je láskou sám v sobě, proto je Trojicí. Každá skutečná láska na zemi je odrazem Boží lásky, jeho přítomností. Láska přeje a činí dobro, milující člověk přeje a koná dobro, a to klidně i dodatečně, i jako náhradník, i jako svatý Matěj. Hlavně vždy, všem a za všech okolností.

Kéž bychom s Boží pomocí opravdu aspoň trochu takto milovali, protože na lásce přející a konající dobro jediné závisí přežití lidstva i naše věčnost...